

Начало > Законодателство и съдебна практика > Национално законодателство
Национално законодателство

Румъния

Настоящата страница Ви предоставя информация за румънската правна система и преглед на правото в Румъния.

Източници на правото

Източниците на правото в Румъния са:

Конституцията на Румъния;

прието от Парламента законодателство (конституционни закони, основни закони и обикновени закони);

укази на президента на Румъния;

нормативни актове на правителството (наредби, извънредни постановления, решения);

нормативни актове, издадени от централните държавни органи (министерски наредби, насоки и разпоредби);

нормативни актове, издадени от местните органи на управление (Окръжен съвет, Местен съвет, Генерален съвет на община Букурещ);

право на **Европейския съюз** (регламенти, директиви);

международни договори, по които Румъния е страна.

Видове правни инструменти — описание

Правната рамка на Румъния включва следните правни инструменти:

Конституцията е върховният закон на Румъния. Тя регламентира структурата на Румъния като национална, единна и неделима държава, връзките между изпълнителната, законодателната и съдебната власт, както и между държавните органи, гражданите и юридическите лица.

Конституционните закони се изготвят от органа с учредителни правомощия — т.е. от учредителното събрание, избрано и свикано за тази цел.

Основните закони се отнасят до сфери от голямо значение за държавата, като например държавните граници, румънското гражданство, държавния герб и държавния печат, правната уредба на собствеността и на наследяването, организацията и провеждането на референдуми; престъпленията, наказанията и правилата за тяхното изпълнение, организацията и функционирането на Висшия магистратски съвет, на съдилищата, на прокуратурата и на Сметната палата, правата на лицата, които са претърпели вреди от публичен орган, националната отбрана, организацията на държавните органи и политическите партии.

Обикновените закони регламентират всички други сфери, които не са обхванати от основните закони. Обикновен закон не може да изменя или да променя правна норма от по-висок ранг, като например основен закон или Конституцията.

В специални случаи (разпускане на парламента) някои определени от парламента сфери могат да бъдат регламентирани от **правителствени наредби**. Наредбите се издават въз основа на специален акт на овластяване в рамките на този акт и при условията, определени в него. В извънредни ситуации правителството може да издава извънредни постановления във всяка сфера, ако сметне това за необходимо.

Правителствените решения определят как да се прилагат ефективно законите или други организационни аспекти относно тяхното прилагане.

Нормативни актове (наредби и насоки) **се издават от централното държавно управление** единствено въз основа и с цел прилагане на закони, правителствени решения и наредби.

Актове на автономни административни органи

Нормативни актове, приети от местните органи на управление (Окръжен съвет, Местен съвет, Генерален съвет на община Букурещ), регламентират сферите, които попадат в рамките на компетентността на въпросните органи.

Други източници на правото

Съдебната практика на Европейския съд по правата на човека и съдебната практика на съдилищата на ЕС.

Макар че националната съдебна практика не е източник на правото, решенията на **Висшия касационен съд**, които имат за цел да гарантират еднакво тълкуване на определени законови разпоредби, без съмнение представляват вторични източници на правото. Освен това решенията на Конституционния съд, които имат действие с общо приложение (*erga omnes*), а не сред страните по делото (*inter partes litigantes*), могат да се разглеждат като вторични източници на правото.

В съответствие с член 1 от Закон № 287/2009 относно „Гражданския кодекс източниците на гражданското право могат да бъдат законодателството, **правните обичаи и общите принципи на правото**. Под „правни обичаи“ тук се разбират традицията (обичаите) и професионалните практики.

Посочените по-горе разпоредби установяват следните правила за прилагане на правни обичаи като източник на правото:

Правните обичаи се прилагат за случаите, които не са законово уредени; когато не съществуват правни обичаи, се прилагат правните разпоредби за подобни ситуации, а когато няма такива разпоредби, се прилагат общите принципи на правото.

По въпроси, регламентирани със закон, правните обичаи се прилагат само когато законът изрично препраща към тях.

За източници на правото могат да бъдат признати само правни обичаи, които са в съответствие с общественения ред и добрите нрави.

Заинтересованата страна трябва да докаже съществуването на правни обичаи и тяхното съдържание. Приема се, че правни обичаи, публикувани в сборници, съставени от съответните оправомощени субекти или органи, съществуват до доказване на противното.

Йерархия на правните норми

Йерархията на правните норми на Румъния е следната:

Конституцията на Румъния и конституционните закони са от най-висок ранг в йерархията на правните норми. Всички други нормативни актове трябва да бъдат в съответствие с тях.

Основните закони заемат второ място в правната йерархия. Парламентът приема основните закони с квалифицирано мнозинство.

Обикновените закони са третата категория правни норми. Парламентът приема обикновените закони с обикновено мнозинство. Обикновен закон не може да изменя или да променя основни закони или Конституцията.

Правителствените наредби са четвъртата категория правни норми.

Правителствените решения са петата категория правни норми в правната йерархия.

Нормативните актове, приети от централното държавно управление и от автономните административни органи, са шестата категория правни норми в правната йерархия.

Нормативните актове, приети от местните органи на управление (Окръжен съвет, Местен съвет, Генерален съвет на община Букурещ), са от най-нисък ранг в йерархията на правните норми.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на законодателството

Според Конституцията държавата е основана на демократичните конституционни принципи на **разделение на властите и контрол и баланс между властите в държавата** (законодателна, изпълнителна и съдебна).

Властта е разделена между парламента, правителството и съдебните органи и се упражнява от тях. **Конституционният съд**, **Омбудсманът на Румъния** (*Avocatul Poporului din România*), **Сметната палата** (*Curtea de Conturi*) и **Законодателният съвет** (*Consiliul Legislativ*) също гарантират баланс на властите между публичните органи и гражданите.

Парламентът е върховният представителен орган на гражданите и е единственият законодателен орган в държавата. Той е съставен от **Камарата на депутатите** и **Сената**. По принцип **законодателната власт** е изключително право на парламента, но в определени случаи той споделя тази функция с **изпълнителната власт (правителството)** и електората (гражданите).

Правителството може да издава наредби съгласно специфичното законодателство относно компетентността, прието от парламента. При изключителни извънредни обстоятелства, към които трябва да се подходи със спешни действия, правителството може да издава и извънредни постановления.

Законодателен процес на вземане на решения

Законодателният процес на вземане на решения се състои от три етапа:

1. Правителственият етап или предпарламентарният етап

включва: подготовката на законопроекта на правителствено ниво; внасянето на законопроекта за обществено обсъждане при условията, предвидени в закона; получаване на положително становище от страна на Законодателния съвет, на ниво министерства и от страна на други институции; приемането на законопроекта от правителството.

2. Парламентарният етап

включва: внасяне на проекта на законодателен акт в една от камарите на парламента (Камарата на депутатите или Сената като първа камара) в зависимост от компетентностите, установени от Конституцията на Румъния; обсъждане и приемане на доклада/станowiщето по проекта на законодателен акт в постоянните парламентарни комисии (при специални обстоятелства могат да бъдат сформирани и специализирани комисии); по време на пленарното заседание първата камара се произнася по законопроекта и свързаните с него законодателни предложения в срок от 45 дни, считано от датата на представянето им пред постоянното бюро; в случай на кодекси и друго особено сложно законодателство крайният срок е 60 дни от датата на представянето им пред постоянното бюро; за извънредни постановления на правителството крайният срок е 30 дни; в случай че крайният срок не е спазен, законопроектът или законодателното предложение се счита за прието и се изпраща на Камарата на депутатите, която взема окончателното решение.

След това законопроектът/законодателните предложения се гласуват (приемат се или се отхвърлят) и се изпращат на камарата за вземане на решения (Камарата на депутатите или Сената), която приема окончателната версия на законодателния акт.

3. Следпарламентарният етап

се отнася до: проверката на конституционността на закона (проверка *a priori*) (Конституционният съд потвърждава съответствието на закона с Конституцията). Тази проверка може да се извърши по искане на **президента на Румъния**, председателя на една от камарите, правителството, **Висшия касационен съд**, Омбудсмана на Румъния или от най-малко 50 депутати или най-малко 25 сенатори, като може да бъде извършена и служебно в случай на конституционен контрол.

Накрая **законът се обнародва** от президента в рамките на 20 дни от неговото приемане. Ако президентът поиска преразглеждане на закона (такова искане може да се отправи само еднократно) или проверка на неговата конституционност, законът трябва да бъде обнародван в рамките на 10 дни след приемането му, след като е бил преразгледан или след като от Конституционния съд е получено потвърждение за неговото съответствие с Конституцията.

Законът влиза в сила в рамките на три дни след публикуването му в **Държавния вестник на Румъния**, част I, или на по-късна посочена в закона дата.

Бази данни с правна информация

а) **Законодателният портал**, който се управлява от Министерството на правосъдието, е правна информационна система, която предоставя на всяко заинтересовано лице бърз, безплатен и неограничен достъп до актуализирана и консолидирана версия на националното право. Това приложение е свързано с европейския общ портал към националното право **N-Lex**.

Законодателният портал е разработен от Министерството на правосъдието в рамките на проект, за който са отпуснати безвъзмездни средства от Европейския социален фонд по *Оперативна програма „Административен капацитет“*.

Базата данни се актуализира ежедневно и предоставя достъп до повече от 150 000 закона от 1989 г. насам и до редица предишни съответни закони.

В базата данни може да се търси, като се използват множество критерии, като например:

- думи от заглавието;
- думи от текста;
- тип документ;
- номер на документ;
- тип и номер на официална публикация;
- дата на публикуване;
- органа, който приема закона, и други.

б) Друга **база данни с правна информация в Румъния**, която е проектирана, управлявана и актуализирана от Законодателния съвет, също осигурява безплатен публичен достъп до румънското законодателство.

Това е онлайн версията на *Справочник на румънското право*® — официален регистър на румънското законодателство, който осигурява точна и вярна информация относно правния статут на всеки закон в различни моменти във времето.

Базата данни обхваща периода от 1864 г. до настоящия момент.

Базата данни може да се разглежда, като се използват следните критерии:

категория/тип законодателен акт;
номер;
година (период) на влизане в сила;
интервал на публикуване;
официално издание (тип, номер, година);
ключови думи от заглавието;
статус на акта (в сила, не е в сила);
други критерии (законодателен, индивидуален/публикуван, непубликуван).

В интранет мрежата на **Законодателния съвет** се поддържа база данни, актуализирана с подробна правна информация, необходима за конкретната дейност по одобряване на законопроектите и за предоставяне на информация, която е от полза в хода на законодателния процес.

в) Друга **база данни с правна информация** (макар и организирана по различен начин) може да се достигне от уебсайта на [Камарата на депутатите](#) (една от камарите на парламента). Търсенето може да се извърши въз основа на:

тип нормативен акт;
номер;
дата;
публичен орган, издал нормативния акт;
дата на публикуване и ключови думи (както от заглавието, така и от основния текст на акта).

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Да, достъпът до базата данни е **безплатен**.

Последна актуализация: 24/02/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.